

Rīgā, 2016. gada 26. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/34

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Mencendarbes liepu aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Mencendarbes liepu aleju (6) sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā.

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas

dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Mencendarbes liepu aleju izziņāta, apzinot pieejamo informāciju interneta resursos, kā arī iepazīstoties ar pie Mencendarbes muižas izvietotā informācijas stenda materiāliem par Mencendarbes muižu.

3. Alejas aizsardzības statuss

Mencendarbes liepu aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Mencendarbes liepu alejas kā dabas pieminekļa statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Mencendarbes liepu aleja atrodas Baldones novada Mercendarbes ciema teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Baldones novada teritorijas plānojums 2013. – 2024. gadam.
- Baldones novada attīstības programma 2014. – 2020. gadam
- Baldones novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030
- Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014. – 2020.

Baldones novada teritorijas plānojuma 2013. – 2024. gadam paskaidrojuma rakstā norādīts, ka uz Mencendarbes ciema iebraucamā ceļa, kas vēsturiski ir bijis muižas galvenais piebraucamais ceļš, gandrīz 700 m garumā, līdz pat muižas ēkai, aug aizsargājamā liepu aleja. Mencendarbes muiža ar aleju minēta kā viens no populārākajiem tūrisma apskates objektiem Baldones novada teritorijā, teritorijas plānojuma ietvaros izstrādāts arī velo maršruts, kas ved uz Mencendarbes muižu caur liepu aleju. Baldones novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos Mencendarbes muižas aleja minēta kā viens no aizsargājamiem dabas pieminekļiem

Baldones novadā. Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Mencendarbes liepu aleja kā aizsargājama aleja attēlota Baldones novada teritorijas funkcionālā zonējuma un aizsargjoslu kartē.

Baldones novada attīstības programmas 2014. – 2020. gadam esošās situācijas apraksta daļā Mencendarbes liepu aleja atzīmēta kā dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Attīstības programmā norādīts, ka dabas piemineklī ir nozīmīga novada tūrisma resursu sastāvdaļa un plānojot maršrutus apmeklētājiem, dabas piemineklī ir iekļaujami novada tūrisma pakalpojumu piedāvājumā.

Baldones novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030 nav informācijas par Mencendarbes liepu aleju. Mencendarbes ciema teritorija stratēģijā iekļauta tūrisma, aktīvās atpūtas un pakalpojumu areālā, tās ir teritorijas ar bagātu kultūrvēsturisko mantojumu un dabas resursiem, kur ir attīstīti tūrisma pakalpojumi, aktīvās atpūtas iespējas, dabas parki, kūrorts, dziedniecība un videi draudzīga ražošana.

Rīgas plānošanas reģiona attīstības programmā 2014. – 2020. gadam aizsargājamās alejas tieši nav minētas, dabas un ainavu teritorijām noteikti tādi risināmie jautājumi kā dabas, ainavu un kultūrvēsturiskā mantojuma teritoriju apzināšana, saglabāšana, saprātīga izmantošana un apsaimniekošana, ainavu plānošanas un dabas aizsardzības jautājumu integrēšana teritorijas attīstības plānošanā.

Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014 – 2030 aizsargājamās alejas konkrēti nav minētas. Vispārīgi stratēģijā iekļautajās apdzīvojuma plānošanas vadlīnijās cita starpā noteikts, ka katras apdzīvotas vietas plānojumam jāveicina dzīves vides kvalitātes paaugstināšanās (uzlabošanās) ne tikai dotajā pašvaldībā, bet visā reģiona teritorijā, sabalansējot vietējās un reģiona attīstības intereses, ekonomikas izaugsmes un dabas un kultūrvides aizsardzības/saglabāšanas prasības.

5. Alejas apsekošana

Mencendarbes liepu aleja apsekota 2016. gada 15. septembrī plkst. 18:40 – 19:25. Apsekošanas laikā ir skaidrs, mēreni silts laiks.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Mencendarbes liepu alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 32. pielikumā. Mencendarbes aleja stādīta gar Mencendarbes muižas pievedceļu, to veido vidēju līdz lielu dimensiju liepas, kas stādītas vienā rindā katrā ceļa pusē (1.attēls). Alejai piegulošo teritoriju veido lauksaimniecības zemes ar atsevišķām, izklaidus izvietotām lauku viensētām.

1.attēls. Mencendarbes liepu aleja. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Mencendarbes liepu alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā konstatēta viena īpaši aizsargājamā ķērpju suga – kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum*. Sugai alejā atzīmēta viena atradne, kas ir labā stāvoklī, tomēr sugas daudzums atradnē ir neliels ($\sim 0,01 \text{ m}^2$). Neskatoties uz to, alejas liepas ir sugai potenciāli piemēroti dzīvotnes koki un atradnei ilgstoši saglabājoties, sugai ir iespējas kolonizēt citus alejas kokus. No iegūtās informācijas par sugas stāvokli alejā var secināt, ka Mencendarbes liepu aleja ir nozīmīga no īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Pleurosticta acetabulum* saglabāšanas viedokļa konkrētajā teritorijā.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No alejā sastopamās īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Pleurosticta acetabulum* saglabāšanas viedokļa prioritāri nepieciešams saglabāt sugas atradnes koku, kā arī tam tuvumā esošos potenciālos dzīvotnes kokus, kurus suga varētu kolonizēt vispirms.

9. Alejas kultūrvēsture

Mencendarbes liepu aleja pieder pie Mencendarbes muižas apstādījumiem. Balstoties uz Mencendarbes muižas informatīvajā stendā izvietoto materiālu, Mencendarbes liepu aleja stādīta 1894. gadā. Gar abām ceļa malām iestādītas 132 liepas – 66 liepas katrā pusē. Mencendarbes aleja ar nosaukumu “Mencendorfes muižas liepu aleja” bijusi noteikta kā aizsargājams dabas piemineklis vēl pirms 1940. gada, kad tā ar valdības 1926. gada 3. februāra rīkojumu iekļauta sarakstā Nr. 8 aizsargu mežiem, parkiem, alejām un dabas pieminekļiem.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Ņemot vērā apkopoto informāciju par alejā konstatētajām aizsargājamo sugu atradnēm, kultūrvēsturisko nozīmi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams Mencendarbes liepu aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Baldones novada teritorijas plānojums 2013. – 2024. gadam. Apstiprināts ar Baldones novada domes 2013. gada 9. janvāra lēmumu (protokols Nr.1, 1. §). Pieejams:

http://www.baldone.lv/lv/pasvaldiba/planosanas_dokumenti/teritorijas_planojums/

Baldones novada attīstības programma 2014. – 2020. gadam. Izstrādātājs : SIA “Grupa93”.Pieejama:http://www.baldone.lv/lv/pasvaldiba/planosanas_dokumenti/attistibas_programma/

Baldones novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. Pieejama: http://www.baldone.lv/lv/pasvaldiba/planosanas_dokumenti/strategija_2030/

Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014 – 2020. Apstiprināta 2015. gada 18. septembrī. Pieejama: <http://www.rpr.gov.lv/pub/index.php?id=51>

Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030. Apstiprināta 2015. gada 18. septembrī. Pieejama: <http://www.rpr.gov.lv/pub/index.php?id=51>

13. Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Saraksts Nr. 8 aizsargu mežiem, parkiem, alejām un dabas pieminekļiem: Valdības 1926. gada 3. februāra rīkojums, Valdības Vēstnesis, 1926. gada 3. februārī, Nr. 28. Pieejams: www.periodika.lv

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.

